

СЯЛЯНСКАЯ

НИВА

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі.

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

Няхай живе Вольная, Незалежная,
Злучаная Беларусь!Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ПОЛАЦКАЯ 4. (WILNO, POŁOCKA 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 га-
дзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гада.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Масовыя арышты.

Арышты паслоу. Зламаныя канстытуцыі.

У начы з пятніцы на суботу, 14—15 студня с. г. на ўсіх абшарах Заходняе Беларусі польскія ўлады правялі арышты павадыроў Беларускай Работніцка-Сялянскай Грамады і асоб вінавачаных у камунізме.

У самай Віленшчыне зроблена шмат рэві-

зьяў і арыштавана каля 200 асоб.

Між іншым паліцыя арыштавала паслоу: Тарашкевіча, Рак-Міхайлоўскага і Валашына.

Апрача Віленскага ваяводства рэвізіі і арышты адбыліся у Наваградзім, Палескім, Беластоцкім і іншых ваяводствах.

Арышты ў Вільні і паветах Зах. Беларусі.

У Вільні арыштавана 11 сяброў і супрацоўнікаў цэнтральнага сакрэтарыяту Грамады; у Бельскім пав. 22 асобы; Сакольскім — 5; Ваўкавыску — 3; Горадні — 12; Беластоку — 5; Берасьцейскім — 6; Дзісенскім — 6; Наваградзім — 10; Словімскім — 11.

Рэвізія ў цэнтральным сакрэтарыяце.

А гадзіне 3 у начы паліцыя ўвайшла ў кватэру цэнтральнага сакрэтарыяту, арыштоўваючы на месцы прысутных супрацоўнікаў і сяброў Грамады. Правяла рэвізію дакументаў і забрала іх як матэрыял для абвінавачаньня. Па сканфіскаваньню ўсялякіх дакументаў паліцыя апячатала кватэру Грамады.

Арышты сяброў Грамады і інш.

Адначасна адбывалася рэвізія ў паслоў і беларускіх дзеячоў Грамады. Рэвізія адбылася таксама ў Беларускам Банку. Паслоў арыштавалі пры такіх абставінах: пас. Тарашкевіча паліцыя знайшла ў Каленіі (пад Вільняй) у доме Астроўскага. Пры арышце, як пішуць польскія газеты, у Тарашкевіча знайдзена вялікая сума ў далярах і інструкцыю, як тварыць арганізацыі камуністычнай партыі. Пас. Валашына арыштавалі ў кватэры, а п. Рак-Міхайлоўскага на вакзале, у часе калі меўся садзіцца на цягнік. Сярод дзеячоў Грамады ў Вільні арыштавалі: гр. Астроўскага, Каўша, Шнаркевіча, Назарука, Мэнке, Марцінчыка, Навакоўскага і Бурсэвіча М., апрача таго Алейнічука з лів. ППС, Вагнэра і Краўца, вінавачаных у прыналежнасьці да камуністычнай партыі З. Беларусі.

Рэвізія ў Беларускам Банку.

Адначасна дэлегат Міністэрства Скарбу пры помачы паліцыі зрабіў рэвізію ў Беларускам Коопэратыўным Банку.

Рэвізія ў прафэсійных саюзях.

Апрача таго адбылася рэвізія ў гэтых прафэсійных саюзях: мэталёвым, будаўляным, табачным і скурным.

Тэлеграма пасла Ярэміча.

ПРАТЭСТ.

Як толькі стала ведама аб арышце паслоў, Старшыня Беларускага Пасольскага Клюб, пасол Ф. Ярэміч выслаў Маршалку Сойму тэлеграму такога зьместу:

„У начы 14—15 студзеня арыштавалі і пасадзілі ў вастрог на Лукішках паслоў: Валашына, Тарашкевіча і Рак-Міхайлоўскага.

Ад імя Беларускага Клюб горача пратэстую і ветліва прашу Пана Маршалка аб інтэрвэнцыі з мэтай званьня паслоў, арыштаваных бяз выданьня Сойму.

ЯРЭМІЧ

Старшыня Беларускага Клюб.

Інтэрвэнцыя

пасл. Ярэміча і сэн. Багдановіча.

У сувязі з масовымі арыштамі ў Заходняй Беларусі пасол Ф. Ярэміч і сэнатар В. Багдановіч дня 17 студзеня рабілі інтэрвэнцыю ў Віленскія ўлады.

Тэлеграмы у Бел. Пасольскі Клюб.

У Беларускам Пасольскі Клюб надыходзяць тэлеграмы аб арыштах у Заходняй Беларусі. Родныя арыштаваных дамагаюцца інтэрвэнцыі ў цэнтральных ўладаў.

Ліквідацыя Грамады.

Урадавае паведамленьне.

У сувязі са зробленым арыштаваньнем 3-х паслоў і іншых, урад выдаў наступнае паведамленьне: Вядомыя арганізацыі, якія працуюць ужо доўгі час на абшарах Польскай Дзяржавы, выяўляюць работу, на якую выдаткі зусім відавочна пераходзяць магчымасьць пакрываць з уласных даходаў тых арганізацыяў. Гойнае

аплачаваньне інструктараў, агітатараў, агентаў; выдаваньне цэлага сьцягу брашураў, адозваў і лістоў дарма рассыланых, урэшце перакідаваньне вялізарнымі грашовымі сумамі, дзеленымі ў форме беззваротных пазык з мэтай зьяднаньня сабе прыхільнікаў сьведчыць бясумлеву аб тым, што работу гэтых арганізацыяў аплачваюць чужыя дзейнікі.

На чале гэтых арганізацыяў сталі некаторыя паслы ў Сойм, якія тымі грашмі, паходзячымі з чужых крыніц, шырокай жменай распараджаліся.

Урад такой работы, скіраванай на шкоду Польскай Дзяржавы і роўнай здрадзе стану, ня можа далей талераваць (зносіць). Ня можа ён і ня хоча дапусьчаць да пашырэння сярод супакойнай люднасьці замуру і бяскарнага тварэння праступных плянаў выкліку, з падвучаньня і па загаду чужых дзейнікаў, якіх-небудзь забурэнняў у Дзяржаве. Дзеля гэтага засталіся арыштаванымі паслы: Тарашкевіч, Рак-Міхайлоўскі, Валашын і агітатары, якія стаялі на чале арганізацыяў аплачваных з чужых грошаў. Перасьцерагаецца, што прыналежнасьць да гэтых арганізацыяў, на чале якіх стаялі арыштаваныя паслы, будзе прасьледавацца са ўсей строгасьцю як за работу на шкоду Дзяржавы.

Вільня, 15 студня 1927 г.

Ліст Маршалка Сойму Ратаю.

Судовыя ўлады павядомілі маршалка Сойму аб арыштаваньні паслоў.

Маршалак у папалуднявых гадзінах выслаў да міністра справядлівасьці наступны ліст: «Даведаўся я прыватна, што сягоньня ў ночы былі арыштаваныя ў Вільні па загаду тамашняга пракурора паслы: Тарашкевіч, Рак-Міхайлоўскі і Валашын. Прашу пана міністра аб паведамленьню мяне, ці гэтае вестка згаджаецца з праўдай, а калі так, дык на якой падставе і з якіх повадаў зроблена арышты?»

Да 10-ай гадз. 15-га студня мін. Мейштовіч не пасылаў яшчэ адказу м. Ратаю.

Як вядома арт. 21 канстытуцыі, ст. 4 гучыць як наступнае:

У прыпадку залаўлення паса на гарачай справе праступства, калі-б яго затрыманы неабходным было дзеля забеспячэння меры справядлівасці, ці дзеля перашкоды наступстваў праступку, судовыя ўлады маюць абавязак, беспярэчна заведаміць аб тым маршалка Сойму дзеля атрымання пазвалення Сойму на арыштаванне і карнае следства. На жаданне маршалка прытрыманы мусіць быць звольнены.

Паясьненне міністра Мэйштовіча.

15 г. студня каля гадз. 19 мін. 30 па палудні да маршалка Сойму прыбыў міністар справядлівасці Мэйштовіч і даючы вусныя інфармацыі (паясьненні) ў сувязі з лістом маршалка падаў на рукі апошняга гэткае пісьмо:

«У вадказ на пісьмо з 15 г. студня маю гонар паведаміць маршалка, што, паводле тэлефонічнай справядачы, па загаду падпракурора пры Апеляцыйным Судзе ў Вільні, у сягоняшнім дню былі затрыманы паслы Сойму Тарашкевіч Браніслаў, Валашын Паўлюк і Рак-Міхайлойскі Сымон на факце выконвання праступнай работы, скіраванай проці бяспечнасці і цэласці дзяржавы, а ўпраўлянай і вядзенай праз чужыя дзейнікі за грошы, што ішлі з-заграніцы. Прытрыманне гэтае было неабходным дзеля забеспячэння меры справядлівасці, а таксама каб пашкодзіць наступствам праступку. Прапазыцыі аб выдачы праз Сойм судом вышэй названых паслоў з шырокімі матывамі буду мець гонар пераслаць маршалку ў найбліжэйшым часе. У часіне атрымання ліста маршалка, прыступіў я да перадачы ў яго рукі паведамлення, якога вымагае арт. 21 канстытуцыйнай уставы.

Падпісаў Мэйштовіч
Міністар Справядл.

Арышт павла Мятлы.

Тэлеграма п. Ярэміча і сэн. Багдановіча.

У панядзелак 17 студня на ст. Глубокае паліцыя заарыштавала павла Мятлу.

Старшыня Беларускага Пасольскага п. Ярэміч і сэн. Багдановіч выслалі ў гэтай справе тэлеграму да Маршалка Сойму таго ж зместу:

„Учора ў цягніку на станцыі Глубокае арыштавалі п. Мятлу. Просім аб інтэрвенцыі і жадаем неадкладнага звальнення“.

Пасол Ярэміч. Сэн. Багдановіч.

„Сперва успокоеніе“...

Перад намі жудасны абраз! Польскі ўрад рашуча выступіў проці беларускае партыі, арыштоўваючы яе галоўных паводыроў і аддаючы іх пад суд!

Алярмы аб акцыі „Грамады“ ўжо некалькі месяцаў непакоілі Палякаў.

Узрост беларускай сьведомасці і беларускага руху стаў страшным і для ўраду. Урад шукаў спосабаў рэагавання на магучнасць беларускае ідэі.

Усе польскія ўрады ўвесь час шукалі прычыны, каб узяцца за Беларусь. Дэфэнзыва працавала гадамі і знайшла выхад. Першай мэтай яе працы было: разьбіць адзіны беларускі нацыянальны фронт. Разьдзел Бел. Пасольск. Клубу быў вынікам гэтае працы. Паводыры „Грамады“ былі ўвесь час пад уплывам правакатараў. Гэтыя паводыры з аднаго боку выракліся незалежнасці і пачалі чарніць у сваёй прэсе незалежніцкія беларускія партыі, з другога — ішлі на працу правакацыйную.

Як польскай, так і маскоўскай дэфэнзыве патрэбна разьбіваць беларускі нацыянальны рух. Апошнія нячужыя ў цывілізаваным сьвеце арышты ёсць даказам, што дэфэнзыва пажала добры ўражай.

Калі-б гэта была ня праўда, то тады-б разам з арыштам паводыроў Грамады былі-б арыштаваны паводыры іншых польскіх партыяў, якія ішлі разам з Грамадой і паводыр адной, быць можа, і кіраваў усёй акцыяй Грамады. Вось гэты факт відавочна гавора аб тым, чаму польскія ўлады пазвалялі арганізавацца „Грамадзе“.

Але як выглядае перад усім сьветам польскі ўрад? Ці-ж можна садзіць у вастрог сяброў партыі, якая дагэтуль была легальная? Дзе-ж канстытуцыя, дзе-ж пасольская незачэпнасць (нетыкальнасць)? Дзе-ж рэалізацыя польскіх лезунгаў аб вольнасці? Дзе-ж правы для Беларусаў, дзе-ж зямля для беларускіх сялян, дзе-ж беларуская школа?

Усё гэта ляжыць нейдзе ў камісыі экспэртаў у справе нацыянальных меншасцяў. Затое пракуроры і паліцыя прадуе. Міністар Мэйштовіч пераходзе у гісторыю беларускага адраджэння. Ужо другі раз падняў руку на Беларусь. Яшчэ Беларусы не забыліся аб працэсе 33-х. Тады таксама ў ночы арыштавалі 57 Беларусаў і Літвіноў, грамадзян „Сярэдняе Літвы“, бяз суда і

следства выкінулі 33 арыштаваных праз граніцу ў Літву. Цяпер, якраз праз 5 гадоў па загаду міністра-юрыста „ад кавалерыі“ арыштавалі масу Беларусаў і пасадзілі іх у вастрог. Усё гэта робіцца сталынінскімі метадамі: „сперва успокоеніе, потым рэформы“.

Гэтае „успокоеніе“ ужо далося ў знакі, ніводзен Беларус ня мае ніякай гарантыі бяспечнасці перад рэпрэсіямі з боку ўраду. А рэформы? „Рэформы“ ужо пачаліся таксама.

У тую самую ноч, калі арыштоўвалі Беларусаў, др. Паўлюкевіч разам з некаторымі прадстаўнікамі польскага грамадзянства і амаль што ня ўсей польскай прэсы наладзілі банкет, — ліліся салодкія прамовы выключна ў польскай мове. Урад думае, што такімі банкетамі і канцэсіямі на „спэлюнку“ (дом ігры) можна разьвязаць беларускае пытаньне? Польскі ўрад, што ідзе на гэтую работу, ёсць ведама, пажысць і вынікі яе, пэўне-ж ня вельмі пажаданыя.

Усё здаровае, шчырае, сьведмае беларускае грамадзянства цяпер, больш як калі, павінна зразумець, што прышоў час перастаць займацца рожнай „браднёй“, прышоў час супольнай барацьбы з нашымі ворагамі.

Нашыя ворагі, польская і маскоўская дэфэнзыва, ўжо цяпер трыўмфуюць з прычыны дакананых арыштаў. Беларускае нацыянальнае ідэя пахіснулася сярод часткі Беларусаў, якія паслухалі падшэптаў дэфэнзывы і распачалі барацьбу з незалежнымі беларускімі кірункамі. Рэзультаты гэтага хістання вельмі цяжка будзе нам ператрываць, але мы павінны і далей ня сходзіць з свайго, раней узятага, шляху-нацыянальнага адраджэння беларускага народу. Толькі праз гэтае нацыянальнае адраджэнне можам дабіцца свайго ідэалу і ўсіх праваў. Але ў гэтай цяжкай нашай працы сярод нас не павінна быць здраднікаў, толькі самі, бяз помачы адных і другіх чужынцаў.

Усіх падпішчыкаў просім прыслаць належныя за газету грошы.

ЭМІЛЬ ЗОЛЯ.

ПАВОДКА.

(Пераклад з французскага Л. М.).

(Працяг).

IV.

Я ня ведаю як доўга аставаліся мы ў аслупенні ад гэтага крызісу. Калі я агоўтарыўся, вада яшчэ павлічылася. Цяпер дапінала яна даховак. Страху была ня чымсь іншым як вузкім паўвостраўком, які вынурўся на бязмежнай вадзяной гладзі. Направа і налева дамы паразваліваліся. Мора разцягнулася.

— Мы пльвём, гутарыла Разалія трымаючыся за дахоўкі.

Усе мы напруды ўчулі, што коцімся, бы страху рушыўшыся змянілася на плыт. Пасяля, калі глянулі на званіцу касьцёла нерухомую перад намі заварот зьнік. Сталі мы на адным месцы сярод калыхання хваляў.

Тады вада пачала атаку. Дагэтуль цеч ішла вуліцай, але разваліны дамоў загарадзілі ёй дарогу і яна кінулася ў бакі.

Атака пайшла рэгулярная. Калі які кавалак, як бэлька, падплываў да цечы, — яго падхоплівала, калыхала і біла як тараном*) у дом. Але на гэтым ня спыналася. Цеч яго ізноў адносіла, каб нанова пусьціць у дом. Біла яна па сьценах страшэнна, рэгулярна. Скора дзесяць, дванаццаць гэтых бэлак разам, са ўсіх бакоў заатакавала нас. Вада раўла. Пена, пырскаючы, мацывала нам ногі. Чутна было як глуха стагнаў

*) Машына, якой даўней ужывалі дзеля разбівання крэпасных сьценаў.

наш дом поўны вады. Ужо трашчэлі сьцены. Часамі пры найболей гвалтоўных атаках, калі калоды былі спераду проста, думалася нам, што сьцены пашчэрбяцца і нас выкінуць праз іх дзьоры ў рэчку.

Гаспард рызыкаваў на самым краю страхі. Здалеў ён затрымаць бэльку і прыцягнуць яе здаравымі рукамі запасніка.

— Трэба бараніцца як-небудзь, крычэў ён. Якуб ад свайго боку пляўся затрымаць на лату доўгую жэрдку. Пётра яму памагаў. Я кляў свой век, што аставіў мяне бязсільным, як малое дзіця. Але абарона арганізавалася, дуэль — тры чалавекі проці адной рэчкі. Гаспард, прыдзержваючы сваю бэльку на месцы, чакаў на тыя кукі дрэва з якіх цеч рабіла тараны; затрымаў іх гвалтам амаль-што ня пры самай сьцяне. Аднак штурханула яго так ганебна, што ён паваліўся.

З боку яго Якуб і Пётра даўгімі жэрдкамі спраўляліся адганяць палення ад сьцяны. Блізка што гадзіну не ўспіхала гэтая надарэмная барацьба. Урэшце, Якуб і Пётра змучаныя абесілі на страсе, тады калі Гаспард пры апошнім напору даўся вадзе зьнясьці бэльку і яна ізноў пачала пшчэрбіць сьцяну. Барацьба была непасильная.

Марыя і Вероніка абнялі адна адну. Паўтаралі яны жалоснымі галасамі адзін і той самы сказ, сказ жуды, які яшчэ і цяпер без перастанку гучыць мне ў вушах.

— Я не хачу ўміраць!... Я не хачу ўміраць!

Разалія абымала іх. Старалася іх уцешыць, абнадзеіць. Але і сама ўся, бы ў трасцы, падняла твар угару і закрычала мімаволі, не сваім галасам:

— Не хачу ўміраць!

Толькі цётка Агата нічога не гаварыла. Болі яна ўжо не малілася і ня клала на сябе крыжоў. Астаўбянеўшы вадзіла яна вачыма ўва ўсе бакі і пробавала яшчэ ўсьмяхацца, калі напатыкала мае вочы. Вада пляскала ўжо па дахоўках, ня было надзеі ні на якую помач. Усёцяж былі чутны галасы на званіцы касьцёла. Паказаліся на хвіліну дзесь далёка дзьве ляхтарні, супакой разышоўся нанова.

Жоўты абрус разаслаў сваю голую бязмернасць. Гаспард усё яшчэ валачыўся па страсе. Потым адразу пазваў нас. Ён гаварыў:

— Сюды!... памажыце мне. Дзяржыце мяне моцна.

Схапіў ён адну жэрдку і зьмеціўся на нейкую вялізарную, чорную рэч, якой маса павольна падплывала да нашага дому. Была гэта вялізарная, зьбітая з дзябёлых дошчак страхі ад наветкі, якую вада сарвала цалком і якая плыла нібы плыт. Калі гэты плыт падайшоў блізка да Гаспарда, ён затрымаў яго жэрдкай, але чуючы, што ня зможа сам удзяржаць яго на месцы клікаў нас на помач. Мы абхвацілі яго ўпол і моцна трымалі. Потым, калі абломак увайшоў у цеч, ён сам прыплыў да нашага дому, ды так гвалтоўна, што здавалася разляціцца на шчэпкі. Гаспард праворна ўскочыў на гэны плыт, што прыслаў нам выпадак. Абайшоў уздоўж і поперак, каб праканацца з яго моцы, тады калі Пётра і Якуб трымалі страху пры доме. І ён засьмяяўся і вясёла сказаў:

— Дзядуля, мы ўратаваны... Вы там, кабеты, досыць плакаць... Сапраўдная лодка. Дзяржыце! Я нават ног не замачыў. Ён панясе нас усіх, мы будзем як у сябе дома, там на ім.

Аднак захацелася яму лепш умацаваць плыт. Затрымаў ён бэлькі, што тут плавалі, прывязаў іх вярхоўкай, якую Пётра выходзячы

Цяжкае жыццё беларускага селяніна.

Браслаўскі пав. в. Зарачы. У пас жывець селянін С. П., які лічыцца самым найбяднейшым ад усіх у вёсцы.

Даходы ягоныя за цэлы год нават ня раўняюцца з даходам найпрасцейшага ўрадніка, напр. — паліцыянта, бо не перавышаюць сто (сто) зл., а расходы ягоныя куды большыя за даходы і затым мае ён аж 43 зл. доўгу.

Даходы ў апошнім годзе атрымаў такія: прадаваў у млычара 28 днёў па 1,50 зл. у дзень — за ўсе дні 42 зл.; 4 дні на сваім каню вазіў у Браслаў пясок — зарабіў 15 зл., прадаў адну курыцу — 3 зл.

Зямлі ён мае 2¼ дзес: пашні 1½ дзес., сенажаці — ½ дзес. і няпрыдатнай ¼ дзес. (уся вёска Зарачы агулам мае зямлі 120 дзес.) Мае аднаго каня, адну карову і адну авечку; у оямі 2 асобы.

За цэлы прошлы год ён спажыў ½ кіля цукру, 15 каробчак сахарыны, 10 літраў газу, ¼ кіля табакі, 33 кілі мяса са славінай, 100 кіль жыта, 100 кіль ячменю, 20 кіль вікі, 25 кіль гароху, 250 кіль бульбы, а рэшта — мякіны бяз вагі.

Хлеб пяче з жеста, прыгатаванага з жытняй, з гарохавай, вічанай мукі і палова ўсёй мешаніны бывае тоўчаная мякіна.

На вопратку за цэлы год С. П. расходаваў 28 зл., на абутак 34 зл., на дровы — зл. (купляў у графа). Падаткаў за цэлы год ён плаце са страхоўкай 11 зл. Паньствоваго — 5 зл., сэйм. 2 зл., гмін. 1 зл. і страхоўкі 3 зл. Іншых расходаў 50. Разам усіх расходаў ён меў прошлы год 143 зл.

Ужо 3-ці год як С. П. гаспадарка ідзе ўніз ды яшчэ адміністрацыя мясцовага памагае таму, бо С. П. адсядзеў у адседцы 4 дні, за тое, што паліцыя застала яго ў хаце, калі яму трэба было вяртаваць вёскі, 2 дні адсядзеў, што паліцыя ўгледаіла ў бураках само-сабой выраштых некалькі каліваў табакі. Трэба было гэты ўсё плаціць, але як некуль было ўзяць — то прышлося сядзець.

Тут спадзяванца трэба ўсім: калі і надалей С. П. будзе акружаць гэтая „маральнасць“ то ў хуткім часе ён зыйдзе на жабрачы кій. А што можа паратаваць?

Зыдор Зарак.

Беларускае жыццё у Латвіі.

Дума Культурнага Фонду дала дапамогу беларускім школам.

На сходзе Думы Культурнага Фонду 20 м. сьнежня пастапоўлена асигнаваць на навучальныя дапамогі для беларускіх школ гэтыя суммы: на 41 пачатковую беларускую школу адпущана 1040 латаў, або 52.000 рублёў, і на беларускую гімназію — 416 латаў, або 20.800 рублёў.

з хаты ўзяў з сабой на ўсялякае здарэнне. Зваліўся нават раз у ваду, але на наш крык адказаў новым сьмехам. Вада знала яго, на Гаронне плаваў ён на цэламу д'е. *) Зьлезшы на дах, ён абтросься і загаманіў:

— Глядзеце, узлядайце, не марнуйце часу.

Кабеты пасталі на калені. Гаспард мусіў нясеці на плят Вэроніку і Марылю і пасадзіць іх насярэдзіне. Разаля і цётка Агата пайшлі самі, слізгаючыся па дахоўках і селі за маладымі дзяўчатамі. У гэты момант я паглядзеў у старону касцёлу. Эмэ была на тым самым месцы. Яна прыперлася да коміна. Дзяцей дзяржала падняўшы на абедзвёх руках, маючы ўжо вады па пояс.

— Не гаруйце, дзядуля, гаварыў мне Гаспард, мы іх забяром на дарозе, я вам за гэта ручаю. Пайшлі на плят Пётра і Якуб, узяўшы сваёй чаргой і я. Плыт накраіўся адным бокам, але ўсё-ж быў такі дзяблы, што мог панясеці нас усіх. Апошнім пакінуў страху Гаспард і скамандаваў нам браць жэрды ў рукі, якія ён прыпасіў замест вёслаў; сам згроб даўжэнную і спрытна ёй правіў. Мы паддаліся яго камандзе і разам уперліся ў страху, каб крануцца з месца. Паміма ўсіх нашых высілкаў плят як-бы прырос да яе. Са ўсёй сілы налягалі мы на жэрды, але адплыць не маглі нісколечкі.

Калі ўрэшце ўдавалася нам трохі адпывнуцца ад дому, пец нас ізноў гвалтам прыганяла да яго. Быў тут манэўр вельмі небяспечны, бо ад удару маглі разарвацца пад намі дошкі і мы самі паляцець у ваду. Тады зноў пачулі мы сваю нясілу. Здалося нам, што прышло збаўленьне, а тут зноў застаёмся ўва ўлады

*) 4 з лішкамі кілімэтры.

Часу не марнуй.

Гэй, народзе паднявольны,
Люд гаротны, люд бяздольны,
Асьмяяны, ашляваны!

Хто-жа зьлечыць твае раны?
— Толькі ты сам!

Нас з калыскі, быццам маці,
Стала гора спавіваці,
Пільнавала — даглядала,
Грудзі цяжарам ламала.

— Ці балела нам?

Мы прывыклі... не балела,
Толькі ў сэрцы штось кіпела
Сьвет прыгожы быў ня мілы
Спалі думкі, спалі сілы,
Панавала ноч!

Раньне! Сонца сьвет бліскучы,
Песьні вольнай зык пявучы
Ночы цемру смут расьсеяў,
Ў грудзі ўліў жыццё надзеяў,
Зьдэяр заслону з воч!

Ў момант думкі праясьнелі,
Буйна сілы закіпелі —
Ты ажыў падняўся сьмела,
Дык бярыся брат за дзела,
Часу не марнуй!

Зарасьлі твае дарогі —
Шлях цярысты рэжа ногі,
Ломіць сілы, грызе цела...
Ўсё нішто! наперад, сьмела
Сабе долю куй!

За гадамі пройдуць годы —
Пра ўсе хмары, непагоды,
Пра людцоў, што зьдэкі, муку
Працярапелі — будзе ўнуку
Гаварыці дзед.

Міа. Косыцевіч.

3 жыццё Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Да ведама Гуртоў Віл. Аддзелу.

Гэтым паведамляем што згодна з § 11 Рэгуляміну Інстытуту дня 6-га лютага г.г. а 11 гадзіне пачнецца сабраньне дэлегатаў Віленскага Аддзелу ў Вільні, Завальна 6 кв. 5.

Парадак дня:

1. Адчыненне сабранья.
2. Справаздача Ураду Віленскага Аддзелу.
3. Аб далейшай працы Інстытуту.
4. Вольныя прапановы.
5. Выбары новага ўраду Аддзелу.

Усім гуртком Віленскага Аддзелу зьвяртаем увагу на § 11 Рэгуляміну і просім прытарнавацца да яго (пастуіць згодна з гэтым параграфам).

Урад Віленскага Аддзелу.

3 жыццё пад Польшчай.

Працес „151“. Прыгавор суда.

Акружны суд у Луцку пад павадырствам старш. Влодка пасья 2 месячных разгледзінаў справы 151 абвінавачаных у прыналежнасьці да камуністычнай партыі Заходняй Украіны выдаў 10 г. студзеня гэты прыгавор: 9 сяброў прыгаворана на бяссрочную турму, 4 на 15 гадоў турмы; 6 па 12 гадоў, 39 па 10 гадоў, 60 па 5 гадоў і 19 унявінены.

Камісія рэчазнаўцаў у справах меншасцяў.

Камісія рэчазнаўцаў у справах нацыянальных меншасцяў пры палітычным камітэце рады міністраў пачала сваю працу на паседжаньні 9 г. студзеня. На апошняе закліканы рэчазнаўцы: б. міністар Лявон Васілеўскі, д-р Гэврык Лёвенгэрд і рэд. Талэўш Галоўка. З боку міністэрства ўнутраных справаў на паседжаньні знаходзяцца дырэктар дэпартаменту палітычнага д-р Сьвітальскі і начальнік аддзелу нарадовасьцявага Суханэк-Сухэці.

Гэтае паседжаньне камісіі будзе трываць чатыры дні.

Усе гэтыя паседжаньні адбываюцца ўжо некалькі год, а Беларусы як былі ў няволі, дык і дагэтуль астаюцца.

Справа падаткаў.

У вёсцы Беяны, Навадворскай вол., Сакольскага пав. зборшчык павятовага аддзелу напаткаў адпор сялян, якія не хацелі плаціць дарожных падаткаў.

Зборшчык (экзэкутар) клікнуў паліцыю, якая прымусіла заплаціць падаткі. Вінаватых за „бунт“ падалі да карнай адказнасьці.

Новыя чуткі аб дымісіі м. Мэйштовіча.

Ізноў ходзяць па Варшаве чуткі, што мін. Мэйштовіч мае ўступіць з пасады міністра справядлівасьці. На ягонае месца быццам меў быць назначаны міністрам сябра клюбу „Працы“.

Вывозныя аплаты ад жыта і мукі.

Рада міністраў 14 г. м. зацьвэрдыла праект распараджэньня Міністра Скарбу, устанаўляючы вывозныя аплаты (пры вывазе заганіцу) ад жыта і мукі ў суме 15 зл. ад 100 кл. (6 пуд.) Гэтая норма абавязвае ад 1 сакавіка 1927 г.

Гэтае распараджэньне мае на мэце, каб патанела жыта. Цікава, чаму гэты ўрад не накладае такога вывознага мыта на прамысловыя тавары?

Фальшывыя 5-х залатоўкі.

У апошнія часы вельмі шмат знаходзіцца ў звароце фальшывых 5-х залатовак. Фальшывыя грошы найбольш пападаюцца з сэрні F N і E N. У фальшывых грошах у нумары (цыфра) двойка ня аусім добра выканана.

Польскія газеты паведамляюць, што быццам у Данцыгу мясцовая нямецкая паліцыя злавіла аднаго купца, які займаўся справаджаньнем фальшывых 5-х залатовак з Варшавы ў Данцыг.

рэчкі. Я ўжо шкадаваў, што ня пакінулі кабетаў на страсе, бо што-мінуту маглі мы зваліцца ў рэчку і быць знесенымі вадой. Але калі я закнуўся, каб вярнуцца на страху ўсе закрычалі:

— Ня трэба, спрабуем яшчэ раз. Леней ўміраць тут.

Гаспард болі ня сьмяяўся, спрабавалі яшчэ раз адпыхацца, налягаючы што было сілы на жэрды. Нічога не выходзіла. Пётра нарэшце надумаўся злезці з пляту на страху і цягнуць яго вярвоўкай налева; гэтак мы маглі выйсці з печы. Калі ён потым ізноў ускочыў на плят, штурхнулі мы раз-другі жэрды і адплылі на шырыню. Але Гаспард прыпомніў сваё прырачэньне, забраць на плят бедную Эмэ, якой жаласныя энкі ня ўймаліся. Дзеля гэтага трэба было пераплыць дарогу, дзе ўладала моцная печ, вясці барацьбу. Ён глянуў на мяне з запытаньнем. Я запэнакоўся, ці-ж магла гэтая барацьба ўскладацца на маю сілу. Мы выстаўлялі на небяспеку восем душ. Аднак калі я трохі завагаўся, ня меў я сілы супрацівіцца тым цяжкім энкам, што даляталі да нас.

— Але, так, гаварыў я Гаспарду, ня можа быць каб мы паньлілі бяз яе. Ён апусціў галаву нічога не сказаўшы, узяўся за сваю жэрдку і стаў ей упірацца ўва ўсе сьцены, што яшчэ тырчэлі. Падплылі да суседняга дому, прапрылі над хлявамі, але калі выйшлі на вуліцу крык вырваўся нам з грудзай. Печ, ад якой мы ўжо былі ўцяклі, схавіла нас зноў і панясла да нашага дому. На хвілю закруцілася нам у галовах. Панясло нас так шпарка, як ліст і наш крык закончыўся страшэнным грукам плята аб дахоўкі. Плыт разарваўся, дошкі закруціла як віхром і мы чабохнуліся ў ваду. Што было далей — ня помню. Убачыў я,

як валіўся, цётку Агату плашмя на вадзе, якая мінула плывала на сваіх спадніцах, а потым патанула галавой назад, ня адбываючыся.

Ад вострай болі адчыніў вочы. Пётра цягнуў мяне за волясы на страсе. Я ляжаў адрантавель, безразумны, з адчыненымі вачамі. Пётра зноў палез у ваду. У гэтым безпамяцьці я быў здзіўлены, калі ўбачыў на тым месцы дзе знік Пётра—Гаспарда: малады дзяцюк нёс на сваіх руках Вэроніку. Палажыўшы яе пры мне ён зноў рынуўся ў ваду і выпягнуў Марылю з тварам як з воску. Так адрантавелью і так нерухомую, што я падумаў: яна няжывая. Потым ён яшчэ раз палез у ваду, але гэтым разам шукаў надарма. Пётра прылучыўся да яго. Яны нешта гаварылі і паказывалі, але я нічога ня мог разабраць. Калі яны змучаныя вярнуліся на страху—апусціліся.

— А цётка Агата! крычэў я, і Якуб! і Разаля!

Яны патрасьлі галовам. З вачэй ім пакаціліся буйныя сьлёзы. З некалькі слоў, што яны гаварылі, я толькі разабраў, што Якуб разбіў сабе галаву аб бэльку. Разаля ўчапілася за цела свайго мужыка, каторы яе зьнёс. Цётка Агата не паказалася. Падняўшыся я зірнуў у той бок дзе ўперад стаяла Эмэ пры коміне. Але вада ўсё падымалася, яна ўжо не скавытала. Я толькі ўбачыў дзеве рукі як пруткі, а ў іх двое дзяцей, якіх старалася яна трымаць над вадой.

Потым усё пахлынула пропасць, абрус выраўняўся пад дрымотным сьвятлом месяца.

(Далей будзе).

Што дзеецца ў сьвеце?

Паўстаньне ў Пскове.

З Рыгі паведамаюць, што туды даходзяць весткі з пад савецкай грамадзянскай, што нібы месяц таму назад у пскоўскай губерні было паўстаньне люднасьці. Паўстаньне гэтае было абтушана толькі дзякуючы таму, што ўрад згадзіўся абнізіць падатковыя стаўкі, а нават бяручы пад увагу галіту сялянскай люднасьці, саўсім адказаўся ад падаткаў за мінулы год. Але калі потым урад не выпушчаў свайго прырачэньня і стаў рабіць арышты, паўстаньне ізноў распачалося і трывае да апошняга часу. Гэтыя весткі не правэраны.

Пагранічны польска-чэхаславацкі статут.

У ваўторак 11-га г. студзеня прыехала да Варшавы чэхаславацкая дэлегацыя на згаворы аб пагранічным польска-чэхаславацкім статуте, а таксама ў справе іншых памежных пытанняў.

Выступленьне з аружжам на румынскай граніцы.

З Бухарэсту пішуць, што група савецкіх салдатаў у ночы з 12 на 13 г. студзеня перайшла Дняпр у акаліцы Бугас, атакуючы кулямётамі і ручнымі гранатамі пост румынскай гранічнай стражы.

У часе атакі пост асьветляна рэфлектарамі. Пасьля сільнага агню нападчыкі былі адкінуты і ўцялі ў напрамку Адэсы. З румынскіх салдатаў застаўся забіты адзін. Румынскія ўлады пачалі следства ў гэтай справе.

НАВІНЫ.

— Крутня ў валасной управе. У Даўгінаўскай валасной управе выкрыта ўрадніцкая крутня.

Сьцверджана тут нязгоднасьць у шчотных кнігах ураду. Як відаць з пагалосак у касе не хватае каля 1000 зл.

Нічога дзіўнага, што ў валасных управах крадуць, бо там ня выбраныя прадстаўнікі, а вызначаны старастам.

— **Новае распараджэньне аб польскім грамадзянстве.** Міністэрства ўнутраных справаў маніцца скорна выдаць новае распараджэньне аб атрыманыя замежнікамі польскага грамадзянства. Паводле гэтага распараджэньня тыя замежнікі, якія прыехалі ў Польшчу перад 12 кастрычніка 1924 г. і атказваюць варункам распараджэньня будучы магчы лёгка атрымаць польскае грамадзянства.

— **Як дастаць астаўленыя ў ССРР дакумэнты?** Каму патрэбна дастаць астаўленыя ў Расеі дакумэнты, той павінен зьвяртацца да міністэрства замежных справаў. Апошняе ўказвае колькі гэта будзе каштаваць, дае пасьведчаньне і раз'ясняець да якога консуляту трэба зьвярнуцца з грашмі і пасьведчаньнем.

— **Справа базыліянскіх муроў.** У найвышэйшым судзе пачалася разьбірацца справа базыліянскіх муроў. Гэтую справу падняла праваслаўная кансысторыя проці дзяржаўнага скарбу. Прыгавар найвышэйшага суда будзе абвешчаны праз некалькі дзён.

— **Уніяцкую царкву аддаюць католікам.** Пасьля павароту архімандрита Марозова і другіх асобаў да праваслаўнай царквы, паравіа касьцёла аўгустыянскага значна зьменшылася. Зьвявіўся цяпер праект аддаць гэтую ўніяцкую царкву ўладам каталіцкага касьцёла.

— **Зьезд праваслаўнага духавенства.** У Варшаве засядае скліканы праз мітр. Дзяніса зьезд праваслаўнага духавенства і царкоўных старастаў.

З паседжаньняў першых двух дзён можна праканацца, што паміж найвышэйшай царкоўнай уладай і духавенствам з аднаго боку, а праваслаўным грамадзянствам з другога боку трывае згода, што датычыцца асноваў саборнасьці, на якіх мае апірацца царкоўнае жыцьцё.

— **Паседжаньне літоўскага т-ва „Rytas“.** 23 дня г. студзеня ў 5 гадзіне вечарам у сале пры касцэле св. Мікалая зьбірацца агульнае сабрание сяброў літоўскага асьветнага т-ва „Rytas“.

Парадак дзённы будзе гэты:

- 1) Справаздачы з дзейнасьці т-ва ў годзе 1926.
- 2) Выбары кіраўнікоў.
- 3) Выбары рэвізійнай камісіі.
- 4) Гутаркі аб літоўскім школьніцтве.
- 5) Дыскусія і вольныя праназьні.

◆◆◆

ДА НАС ПІШУЦЬ.

Войт — круцель.

(м. Ёды, пав. Браслаўскі.)

Наш войт, як ўжо было напісана ў „Сял. Ніве“, ёсьць пан-эндэк, да таго польскі асаднік. Яго выбралі не сяляне, як заўсёды бывае, але паны і Стараста Браслаўскі. Перад гэтым эндэкам у нас быў войт выбраны людзьмі, свой чалавек з м. Ёдаў Уладыслаў Мандрык, ён быў вельмі добрым войтам, служыў верна справядліва для людзей, нікога ня крыўдзіў, спачуваў і памагаў бедным сялянам, радаў у ва ўсім. Вось гэтакі яго паступак страшэнна не спадабаўся панам, іхным падлізнікам, паліцыі і старасту павятоваму. Дык гэтыя чарнасоценцы і пастанавілі яго „выжыць“. Пэўна, што рожнымі брудамі закідалі яго і гэтым самым выжылі. Трэба адзначыць, што Ул. Мандрык добры - сьвядомы Беларус і гэта яму пашкодзіла. Ён ніколі з сялянамі не гаварыў па польску і ня змушаў іх гаварыць. А гэты-ж пан Рудоміно, змушае ўсіх, хто прыходзе па справах у гміну гутарыць папольску, і гэтым самым змушае нашых сялян пацець гутарачы папольску. Нашаму селяніну куды лягчэй казіць ці іншую работу рабіць, чым гутарыць папольску. Наш селянін ня так спадзе паўдня косячы, чым за пяць мінут гутаркі ў польскай мове.

Ды гэта ня так яшчэ важна. Але вось важна, што наш войт страшэнна шулер-круцель. У нашай гміне ў прошлае лета шмат дарог праўлялася. Людзі ведама летам маюць шмат сваёй працы, дык не хацелі ёхаць вазіць граніт на дарогі, то войт высылаў паліцыю, й тая ганяла ўсіх людзей, б'ючы і штрафуючы.

Войт-жа выразна сказаў людзям, што за працу будзе заплачана (нам нашымі грашмі, бо дарожныя падаткі спаганялі з усіх). Калі-ж паправілі дарогі і сталі дамагацца платы, то войт адказаў, што плаціць вам ніхто ня будзе, вы мусілі дарма працаваць. Дык а куды-ж пайшлі тыя падаткі дарожныя? Каму тыя грошы адданы? Дык, вось бачым, як ашуківаюць нас паны! Пан заўсёды на панску робе.

Самі ня ведаем ці зьвернем калі з вуйтоўства гэтага круцеля.

Марвін.

У якой пашане дакумэнты вучыцелёў.

(м. Дзісна.)

Нейкім проста чудам удалося даведацца, што дакумэнты б. расейскіх вучыцелёў (мэтрыкі, атэстаты і інш.) знаходзяцца цяпер у Дзісьне.

Але хто-ж імі апыкуецца? Стараж польскай дзяржаўнай гімназіі. Чытач кожны здзівіцца, што ў Польшчы такія парадкі. Як ня прыкра чуць аб гэтым але гэта факт. Вось, шмат дакумэнтаў б. расейскіх вучыцелёў знаходзяцца ў склепе ў дзяржаўнай польскай гімназіі ў Дзісьне, а заводвае імі стораж. Той хто хоча атрымаць дакумэнты павінен гэтаму сторажу Ст. Марціновічу паслаць 3 зл., за якія ён высылае кожнаму яго дакумэнты. Ці ня варта было-б Куратару заінтэрасавацца гэтай справай і перадаць дакумэнты ў архіў калі не беларускі, дык у польскі?

Вучыцель.

Вось дык школа... „маральнасьці!“

Псеўдэца ў нашых Радашкавічах... ды не маладзёж, а... выхавальнікі. Дзякаваць яшчэ Богу, што гэтае моладзь урэшце выпуталася з пад уплыву гэтакіх выхавальнікаў. Ёсьць тут-така „Macierz Szkolna“. Але сяброў дык жа... німа! Дзеся чаго? А проста людзі кажуць: „досіць нас ашуківаць і грошы маніць... усёроўна што з магістрагам (усё бедны бурмістр!) Трэба ўжыць усялякіх „зельяў“... Вось тады залажылі кола хрысьціянскай моладзі! Пекна надта! Але трэба адкінуць мэту палітызацыі. Дык-жа... дык жа... Неяк і гэта вальціцца. Уся чыста работа „Macierzy“ ці „Kola“ ў Радашкавічах палягае... на танцах... Але і танцы нялюдзкі! У нядзельку бывала сабярэцца моладзь у „Domie Ludowym“. Гэта вечарам.

„Прэзэс“ пані Ф. ня прыдзе, а прышле свайго... хурмана (sic). Падпішы добра шыраюць парачкі па-за вугольнях (ня ўсе такія), танцамі пагрэюць кроў ды... біцца! Лабы трапцаць ня толькі хлапцоў, але і дзявоцкія. Заракліся нашыя дзяўчаткі хадзіць туды болей. Ды і хлопцы заракаюцца. Вечарынікі, як кажучы, можна рабіць і бяз хурманскай ласкі і на воку старшых. Найбольшая бойка была ў тую нядзельку! Шкада надта адной дзяўчынкі—моцна папала! Яе заступнік (нейкі вайсковы) чуць ня быў ускінуты на браму. Вынясі нас Божа ад гэтакіх прыкладнай „моральнасьці!“ Галасамі ўсіх дзяўчаткаў і хлапцоў (не завадыкаў) кажым: болей нас там ня будзе! Ня будзе!

Шуп.

Польснасьць цераз школу.

(Ваўкавыскі павет.)

У нядзельку вечарам, на трэці дзень права-слаўных Каляд, з увагі на тое, што дзеці, амаль што толькі праваслаўныя, вучыцель у вёсцы Лаўрыновічах, Лыскаўскае воласьці — ладзіў вечарынку (ёлку) для дзяцей.

Ладжаная, з нейкім нават „комфортам“, бо было нешта аж сем вучыцеляў суседніх школаў, гэтая „вялікая увага“ ёсьць ці не рэзультат толерацыйнага распараджэньня дэмакратычнага пана Бартля?

Дык вось, да гэтага вялікага рэзультату я меў „шчасьце“ прыгледзіцца... Прыгледзеўся я і самледа сэрца чулае, ў каторы раз пераконаўшыся: чаму гэтак моцна трываецца Польскі ўрад за польскую школу і чаму, паміма законаў існуючых і абавязваючых яго да выкананьня, атапляе школу беларускаю!...

Ды і як-жа іначай?!... Беларуска дзетка, хоць і няўмела, хоць і з вялікімі крыўляньнямі, але-ж гавораць папольску і пяюць польскія песні, ды яшчэ якія?

„Польскі мы народ, польскі люд, крулеўскі шчэп Пястовы“.

Як-ні-як, а школа польская робіць сваё!... Робіць сваё, бо паміма нашага пасыўнага справіва, хоць маленькімі дозамі, але-ж улівае забіваючую атруту ў беларускі малады арганізм.

Я гэта бачыў і адчуў асабіста, дык і схаямнулася сэрца чулае, і ў трывозе, за родную беларускую будучыню, энэргічна забілася!

Дык і няхай трывожыцца!... Гэта дасьць сіду і мо' сталей і ўпорчывей змагацца і клікаць другіх да дзейнай і актыўнай працы, на ніве прасьветы за родную беларускую школу!

Скарпа.

„Metoda szykan“.

(Ваўкавыскі павет.)

Тая „Metoda szykan“, аб якой гэтак шырока распісаўся „Kurjer Wileński“, можа дапоўніцца, вась яшчэ гэтакім маленькім факцікам, характэрна кампромітуючым польскі ўрад у вачох беларускага грамадзянства.

На самы першы дзень праваслаўных Каляд, Паразоўскі судзьдзя вызначыў разбор судовых справаў, а дзеля гэтага, шмат каму з праваслаўных, паміма сваіх адвечных традыцыяў, прышлося сьвяткаваць гэтае важкае сьвята ў судовай сале. Тады, калі людзі ішлі ў царкву — іншыя мусілі пасьпяшацца да пана судзьдзі!... І, пэўна, з пачуцьцём горачы і респачы і нямілага паважаньня да таго, хто гэтак безсумліўна, разадраў іх зьвучаі!...

Пан судзьдзя ня мог ня знаць, што ў гэты дзень прыпадаюць праваслаўныя Каляды і, калі ўчыніў гэтак, дык пэўна знарок, каб хоць, чым колечы ды кальнуць!...

Але кожны ўкол змушае жывога чалавека, паміма волі, ўздрыгнуцца і, не заўсёды безкарна для таго, хто колецца!... Гэтак сама і для польскасьці, калі яна колецца наўмысьня, дык Беларусы з агідным пачуцьцём і вяржасьцю рэагуюць на яе выбрыкі!

Не думаю, каб гэта было карысна польскаму ўраду.

Скарпа.

Ліст у Рэдакцыю.

Да гэтага часу я лічыўся ў урадзе „Kółka Rolniczego“, але даведаўшыся аб існаваньні ў Зах. Беларусі, Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры і пераканаўшыся, што „Kółka Rolnicze“ ёсьць арганізацыя шляхоцкая, баранячая інтэрэсы абшарніцкія, выступаю з гэтага і ўступаю ў сябры Гуртка Ін. Гасп. і Культ.

Другім сябрам „Kółka“ радзіў-бы паступіць гэтак сама.

Гр. Куроўскі.

(вёска Добучыні, Пружанскага пав.)

НАШАЯ ПОШТА.

Сыл'вэстру Матусэвічу. Ст. Пшыгоцкаму — праграму і інструкцыі выслалі, газету пасылаем.

Бельскаму Алексею, Тодару Расьлевічу, Тодару Кірнцу, Паўлу Беганскаму, Аляксандру Явучку, Віктару Грудзінскаму, М. Кісьляку, С. Бэртошу, І. Русаку, Ц. Бугаю, Э. Вялічку, М. Іванову, М. Казека, Ал. Какатліваму, Ів. Какатліваму, Я. Касіцкаму, І. Таранку, Ал. Таранку, Ул. Жуку, Ан. Чаплюку, Ан. Кавалёнку, А. Канюху, Аляксандру Кецу, Чахускаму Эхіму, Ф. Ушкевічу — газету пасылаем.